

באחרונה הצטרפו שלוש נשים מכורסמות - המשוררת דליה

רביקוביץ, הזמרת מיכל טל ובמאית הטלוויזיה רינה הררית -

אל האמהות הבלתי נשואות. אמהות ישראליות

שהתנסו בבעייה זו משיבות על השאלה:

האם זהה? כדאי!

משוררת רביקוביץ
ללדת בגיל 42

זמרת טל
לגור עם אבי הילדה

במאית טלוויזיה הררית
לגדל ילד לבד

כאשר אשה מחליטה ללדת מחוץ למיטת גרת הנישואין, יש לה מספר סיבות לכך. הסיבה הראשונה והקובעת היא: אנוכיות. בכל מיקרה כזה רוצה האשה ילד מבלי להתחשב בהשפעת החלטתה על הסביבה בכלל ועל הילד העומד להיוולד בפרט. הסיבות הנוספות משתנות לפי המיקרה: ילד שלא במסגרת הנישואין יכול להיוולד כתוצאה מכך שאמו הגיעה לגיל שאין ממנו דרך חזרה, גיל שבו ברור לה כמעט לחלוטין שלא תמצא את אביר-חלומותיה, לא תינשא ויחד עם זאת אין היא מוכנה לוותר על האמהות. נשים כאלה, היולדות באמצע או בסוף שנות השלושים לחייהן, מרביתן מבוססות מבחינה כלכלית, עצמי איות ונושאות במישרת בכירות המקנות להן משכורות מכובדות. אלה הן נשים אינטליגנטיות ומשכילות, שהחליטו ללדת מתוך שיקולים ברורים, ושברך-כלל יודות עות כי הנטל שנטלו על עצמן כבד. אך הן מוכנות לקחת את הסיכון, תוך שהן מביאות בחשבון את העובדה כי ילד ישנה את כל מהלך חייהן ויתבע מהן את הדבר החשוב להן ביותר: החופש.

ייעוץ רפואי

ופסיכולוגי

יכה נוספת ללדת מחוץ למיטת הנישואין היא הסתבכות בהריון לא-רצוי, לא אחת קורה כי אשה שהסתבכה בהריון כזה אינה מוכנה לעבור את החוויה הבלתי-תינועמה של ההפלה, מפחד או מעיקרון והיא מעדיפה, למרות הקשיים הכרוכים בכך, לשמור על הריונה. במשך הזמן היא נקשרת לעובר שברחמה, יולדת אותו ובי מקרים רבים מחליטה שלא למסרו לאי-מוך. נשים כאלה נמצאות, בחלקן, בטיפול של המרכז לטיפול באם וילד שהקים משרד הסעד. הן מקבלות במשך הריונה ייעוץ רפואי ופסיכולוגי, ואם הן מחליטות למסור את הילד לאימוץ דואג לכך המרכז, המפריד בין התינוק לאמו מייד אחרי הלידה.

בתוך חודשיים ימים יכולה האם לחי זור בה. לאחר-מכן היא תותמת על מיסמך אימוץ. בירושלים קיימת קבוצת אמהות לא-נשואות הנמצאת בטיפול המרכז. הן אמהות נפגשות פעמיים בשבוע עם ילדיהן, הן מקבלות הרצאות וייעוץ מפי פסיכולוגים המתמחים בטיפול בילדים, מחליפות דיעות וחוויות ומתוות קבוצה מגובשת

חי, מחליט להתנער מכל אחריות ואו מוטל על האשה לבדה עול גידול ופרנסת הילד. במקרה זה דינה של האשה כדין גרושה, והיא זכאית לקבל דמי מזונות מן הגבר על-פי חוק.

הצעות העזרה

צביעות

ש הרואים בגידה מחוץ למיטת הנישואין הרפתקה בלתי-אחראית, הן טוענים נגד לידה כזו לא מטעמים מוסריים

לילדה מחוץ לנישואין, שטענה בביטחון מוחלט כי „אין בעיות!“ אכן, בשנות חייו הראשונות של הילד, אם להתעלם מהבעיות הכלכליות, אין בעייתיות. הילד אינו שואל שאלות והאם אינה נתבעת להשיב. עד שהילד תופס את המתרחש סביבו הוא אוכל, ישן צוחק, מבלה מעניקה לו אמו בשפע, אולי יותר מכל זה הוא זקוק רק לחום ולאהבה, ואת אלה הבעייה הכלכלית היא, כמובן, אחת העיקריות שבגידול ילד ללא נישואין. בישראל של 1978 עדיין לא קיים מסד ממלכתי שתפקידו לעזור לאם הלא-נשואה, עדיין לא קיימים חוקים סוציאליים שמתפקדים להגן עליה, בארצות-הברית, ארצות סקנדינביה ומרכז אירופה קיימים אירגוני גנים של משפחות חדי-הוריות, הבאים במגע עם המימסד והעוזרים לאם הלא-נשואה לשלוח את ילדה למעונות-יום על חשבון המדינה, האירגון מסייע לה בהשגת דירה ובמענק חודשי, ויש לה הקלות מס.

לא כך במדינת ישראל. לבד מההכרה של מסי-הכנסה באם הלא-נשואה כראש-משפחה וכמפרנס יחיד, אין לה כל הקלות מס. על בעיית מעונות-היום, שהם תנאי הכרחי לחייה התקינים של האם הלא-נשואה, דובר כבר בהרחבה (העולם הזה 2118), דומה כי כל אירגוני הנשים המנהלים מעונות-יום, מתעלמים מהבעייה, אם לא נשואה צריכה להיות מיקרה סעד כדי שמישרד-הסעד ישלם את מחיר המי-עון. אירגוני הנשים, ויצ"ל, נעמ"ת ואומן

” אין מגיבים הילדים בגן-הילדים כשהם שואלים את הרכילות? “

ריים חברתיים מקובלים אלא מטעמים מוסריים, כלפי הילד כביכול, אחת הטענות הנפוצות ביותר היא כי אין זה הוגן ללדת ילד מחוץ למיטת הנישואין, כיוון שהוא נולד עם נקודה אחת מינוס מראש, אמהות שילדו זה לא מכבר מגינות, בדרך-כלל, על מעשיהן בחיורף-נפש טור ענות בעוד, ויש להן כל הצידוקים בעולם. בתוכנית-הטלוויזיה לשעבר טנודו הופיעה מאיה בריהלל, עובדת אוניברסיטה אם

של נשים העוזרות זו לזו. הקבוצה מורכבת מנשים שונות, בהן אקדמאיות, שוטרות, פקידות ועוזרות-בית. בעוד האמהות עטרו קות בהרצאות, מטפלת משגיחה מיוחדת בילדים שבתוך הסמוך. סוג נוסף של אמהות לא נשואות המהוות משפחה חדי-הורית, הן כאלה שתיו עם אבי ילדן אך נפרדו ממנו, והן מגדלות את הילד לבדן, לא אחת קורה שהגבר, אחרי שעזב את ילדו ואת האשה שאיתה

כ אשר ירדה השחקנית חנה רוני נא את בתה אילנה לפני כ-40 שנים, שלא במסגרת הנישואין, געשה הארץ. למרות האהדה הרבה שרחשו הכל לשחקנית המפורסמת, שהחליטה ללדת ילד למשורר אלכסנדר פן לראשונה בחייה, בגיל 42. היתה התגובה ברחוב הארצישראלי הקטן: „גו, טוב, היא שחקנית.“ כאשר ילדה השחקנית החיפאית נאוה שאן את בתה שלה, לפני עשרים-וחמש שנים, שלא במסגרת הנישואין לפני כ-10 השנה מסביבה, ונאוה נאלצה להילחם שנים ארוכות על שמה הטוב. כאשר נכנסה השדרנית רבקה מיכאלי להריון שלא במסגרת הנישואין לפני כ-10 שנים, היה העניין בבחינת סנסציה שהעסיקה את הרחוב הישראלי ימים רבים. מאז זרמו מים רבים, העולם השתנה, ילדי הפרחים השפיעו עליו וגם בישראל הקטנה, המחקה כמעט בכל דבר את אמריקה הגדולה, קרו דברים. כאשר אשה יולדת מתוך למיטת הנישואין אין הדבר מעורר עוד שעורריות, וכמעט מובן מאליו שהחברה, או בני-מישפחה, אינם מנדים אותה, ובמשך השנים למדה החברה הישראלית לקבל את האם הלא-נשואה כחריג אומנם, אך לא יותר מאשר אשה גרושה.